

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Медіація та посередництво

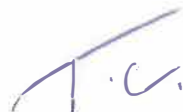
Освітній рівень II (магістерського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність S4 Психологія
(код й найменування спеціальності)

Освітня програма Психологія забезпечення ментального здоров'я

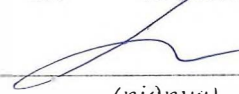
Розробник: Тетяна САНІНА, викладач

_____
(підпис)

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедри соціальної психології

протокол № 10 від 23 червня 2025 року

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Дар'я ТРОФІМОВА
_____
(ім'я та прізвище)

Схвалено гарантом освітньої програми Психологія забезпечення ментального здоров'я

Гарант ОП

_____
(підпис)

Тетяна РЯХОВСЬКА
_____
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні Ради якості вищої освіти
протокол № 5 від 30 червня

2025 року

Голова РЯВО

_____
(підпис)

Наталія ЗАВ'ЯЗКША
_____
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Робоча програма освітнього компонента «*Медіація та посередництво*» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми освітнього компонента, затвердженої Вченою Радою Київського інституту сучасної психології та психотерапії від 22 лютого 2024 року, протокол №7.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу програму освітнього компонента «*Медіація та посередництво*» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія забезпечення ментального здоров'я» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 Психологія.

Статус освітнього компонента – обов'язковий.

Обсяг освітнього компонента – 3.0 кредити ECTS.

Семестровий контроль – залік

Мета, завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є ознайомити здобувачів з основами медіації та посередництва: основними теоретичними поняттями, історією виникнення, головними підходами, процесуальними особливостями та практичними інструментами, а також навчити здобувачів використовувати на практиці основні інструменти медіації та посередництва. Навчальна дисципліна спрямована на формування особистісного досвіду та практичних навичок посередництва у конфлікті.

Завданнями освітнього компонента є:

- Сформуванню системне розуміння теоретичних основ медіації та посередництва у конфліктах;
- Навчити застосовувати методи діагностики конфліктів, роботи з почуттями, інтересами та потребами сторін, сприяти взаєморозумінню та конструктивній взаємодії між сторонами конфлікту;
- Сформуванню вміння аналізувати проведені зустрічі та планувати наступні;
- Навчити застосовувати навички емоційної саморегуляції та стресостійкості як неодмінного компонента роботи медіатора;
- Сформуванню розуміння та навчити дотримуватися етичних стандартів у практиці медіатора.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітнього компонента

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК.1	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	
ЗК1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК4	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК5	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК6	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК9	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК11	Здатність вести міжкультурний діалог з використанням знань медіації та посередництва.
Фахові компетентності	
СК6	Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
СК7	Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
СК9	Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПР1	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР6	Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
ПР8	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
ПР9	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР12	Вирішувати складні дослідницькі задачі з урахуванням міжкультурного контексту та використанням знань медіації та посередництва.

2. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Структура освітньої компоненти

№	Назва розділів і тем	Кількість годин					С.р.
		Всього	Аудит.	у тому числі			
				Лекції	Прак.	Прак. конт. зан.	
1	Тема 1. Основи управління конфліктами.	20	5	3	2		15
2	Тема 2. Медіація початок	20,5	5,5	2,5	1	2	15
3	Тема 3. Медіація продовження	22,5	7,5	2,5	1	4	15
4	Тема 4. Практичні навички медіатора.	25	4	2		2	21
	Залік	2	2			2	
Всього годин		90	24	10	4	10	66

Зміст освітнього компонента

№	Тематика лекцій	Зміст лекцій
1	Основи управління конфліктами	Визначення конфлікту, причини виникнення та типології, теорії конфлікту; фактори виникнення та ескалації конфлікту, стилі поведінки у конфлікті; робота з конфліктом: діагностування, картування
2	Медіація початок	Визначення медіації, історія виникнення та розвитку в Україні, основні принципи медіації та медіабельність; відновне правосуддя, як новітня модель примирного підходу. Особливості онлайн медіації.

3	Медіація продовження	Види та підходи до медіації: фасилітаційна, оціночна, трансформативна, гуманістична; сфери медіації: сімейна, бізнес, організаційна; професійна етика медіатора: Закон України про медіацію, українські та міжнародні кодекси
4	Практичні навички медіатора	Навички медіатора: встановлення альянсу, емпатичне слухання, запитання, техніка кільце, робота із судженнями, робота з емоціями, резюмування та перефразування, залучення сторін до медіації; етапи та підетапи медіації: премедіація, власне медіація та постмедіація; діагностика та аналіз медіабельності, робота із емоціями та позиціями, робота з інтересами та потребами, пошук можливих рішень, перевірка їх на реалістичність, формування угоди (усної або письмової)

Теми практичних занять освітньої компоненти

Практичні завдання:

№	Завдання	Бали
1	Індивідуальна творча робота з картографування конфлікту (ІР) Завдання: 1. Виберіть конфлікт з улюбленого художнього твору (фільм, мультфільм, книга) 2. Опишіть, спираючись на перелік у відповідному слайді лекції 3. Намалюйте карту конфлікту, спираючись на відповідний слайд лекції	10
2	Есе на обрану тему (ІР) Завдання: Оберіть тему есе. Напишіть враховуючи інформацію почуту у лекції та прочитану у відповідній літературі, аргументаційне есе розміром до однієї друкованої сторінки із вступом та висновками Теми на вибір: «Штучний інтелект та медіація — взаємовиключення чи доповнення» «Медіація під час війни: виклики та переваги» «Відновне правосуддя після перемоги — перспективи відновних кіл на звільнених територіях» «Чи потрібна медіація, якщо людство колонізує космос?»	10

Загальний максимальний бал за індивідуальні практичні роботи	20
---	-----------

Практичні контактні заняття

№	Задача	Бали
1	Практична робота обговорення принципів медіації та медіабельності Завдання: Озвучте шість основних принципів медіації. Оберіть один. Як ви зрозуміли цей принцип? Які перешкоди для його дотримання ви можете уявити? Як їх можна подолати, на вашу думку? Чи є зв'язок у цього принципа з іншими?	10
2	Практична робота обговорення етичних кодексів НАМУ та УЦМ Завдання: Прочитайте етичні кодекси медіатора НАМУ та УЦМ. Порівняйте — в чому схожі, чим відрізняються, де ви бачите необхідність доповнити	10
3	Практична робота обговорення кейсів Завдання: Прочитайте кейс. Обговоріть: а) до якої сфери медіації відноситься б) визначте позиції/заяви сторін в) визначте/припустіть інтереси сторін г) визначте/припустіть потреби сторін	10
4	Практикування навичок медіатора Завдання: Відділення фактів від суджень; відкриті, закриті та альтернативні запитання; підсумування, перефразування і техніка «Кільце»; техніка залучення сторін до медіації; вступ до першої зустрічі,	10
Загальний максимальний бал за групові практичні роботи		40

Тематичний план для самостійного опрацювання

№	Тематичний план	Зміст
1	Історія розвитку медіації	Звичаєве право різних народів світу та України, відновні кола та конференції, медіація в країнах Європи та в США
2	Етичні кодекси медіатора: в Україні та міжнародні	Закон України про медіацію, кодекси НАМУ та УЦМ, European Code Of Conduct For Mediators 2004, European Code of Conduct for Mediation Providers 2018

3	Сфери медіації	Сімейна, бізнес, організаційна, в кримінальних та адміністративних справах, шкільні служби порозуміння, трудова та інші
4	Відновне правосуддя в Україні	«Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» - алгоритм роботи та особливості розвитку проєкту
5	Гуманістичний підхід до медіації	Жаклін Моріно та її школа медіації
<p>Завдання для самостійної роботи студентів із зазначеної теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої основної та додаткової літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. 2. Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять. 3. Систематизувати теоретичний матеріал для написання есе, творчої роботи з аналізу конфлікту, роботи з етичними кодексами медіатора 4. Підготовка до складання контрольного заліку шляхом опрацювання питань зазначеної теми. 		

ОЦІНЮВАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання освітньої компоненти є:

Методи поточного контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі виконання практичних завдань, розв'язання кейсів, проходження тестів та активної участі в обговореннях, в обов'язі навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- *практичні задачі* (у письмовій роботі здобувачу необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач, психологічних проблем);

- **практичні контактні заняття**

Методи підсумкового контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

- *самостійна робота* (оцінюється під час поточного контролю теми).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

Практичні завдання. Максимальна оцінка за виконання практичного завдання становить 10 балів:

7-10 балів: надано повну, точну та добре аргументовану відповідь на поставлене питання. Продемонстровано глибоке розуміння матеріалу та вміння його аналізувати.

3-6 балів: відповідь є правильною по суті, але містить незначні неточності, є неповною або недостатньо аргументованою.

0-3 бали: відповідь відсутня, є невірною або не відповідає суті завдання.

Практичні контактні заняття. Максимальна оцінка за виконання практичного завдання становить 10 балів:

10 балів: Надано правильні розгорнуті відповіді в ході обговорення.

5-9 балів: Надано правильні, але неповні відповіді в ході обговорення

1-4 бали: Надано в цілому правильні, але неточні відповіді в ході обговорення

0 балів: Не брав участі у обговоренні.

Форма підсумкового семестрового контролю:

Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни. Під час заліку буде перевірено теоретичні знання та практичні навички, отримані здобувачами під час самостійного опанування предмету та роботи під час контактних годин. Залік проходить у формі симуляції реальних кейсів, в яких учасники та учасниці зможуть спробувати себе у ролях медіаторів та сторін. Враховується не лише опрацювання теоретичного матеріалу, а й здатність застосовувати його на практиці. Оцінюється якість підготовки до практичних контактних зустрічей (рольових ігор, симуляцій медіації), активність в обговореннях та аналізі кейсів, а також виконання індивідуальних практичних завдань (написання сценаріїв, рефлексивних есе, тощо).

Критерії оцінювання:

30-40 балів: Здобувач демонструє високий рівень інтеграції теорії в практику. У симуляціях впевнено володіє інструментами медіатора (активне слухання, рефреймінг, робота з емоціями), чітко дотримується процедури та етичних принципів (нейтральність, конфіденційність). Індивідуальні практичні завдання виконані бездоганно, містять глибоку рефлексію власного досвіду та професійний аналіз конфліктних ситуацій.

20-29 балів: Здобувач добре засвоїв структуру медіаційного процесу та основні техніки. В симуляціях та обговореннях бере активну участь, проте припускається незначних похибок у веденні процедури або формулюванні запитань. Індивідуальні практичні завдання виконані в повному обсязі, аргументовані, але можуть містити неточності в аналізі динаміки конфлікту або недостатньо глибоку особистісну рефлексію.

10-19 балів: Здобувач володіє базовими поняттями, але має труднощі з їх практичним застосуванням. У симуляціях діє невпевнено, часто втрачає нейтральність або контроль над процедурою, потребує значної допомоги викладача. Практичні завдання виконані формально, мають описовий характер без належного аналізу; навички комунікації та врегулювання конфліктів сформовані на початковому рівні.

0-9 балів: Здобувач не опанував навчальний матеріал, не здатний брати участь у симуляціях (або відмовляється від них). Практичні завдання не виконані або виконані з грубими помилками (порушення етики, нерозуміння суті медіації). Відсутні навички конструктивної комунікації та критичного аналізу конфліктів.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість одиниць	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні завдання	2	10	20
Практичні контактні заняття	4	10	40
Залік (участь у симуляціях)	1	40	40

Розподіл балів освітньої компоненти з формою контролю іспит/залік

Поточне оцінювання (бали)	Залік (бали)	Сума балів
60	40	100

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна шкала оцінювання.

Сума балів	Оцінка ECTS	Національна оцінка	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	Добре (в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	Задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	Незадовільно (із можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс викладений у формі лекцій (10 год.) та практичних (4 год.)/практичних контактних занять (10 год.), організації самостійної роботи здобувачів (66 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань, симуляції), а також інтерактивні техніки та методики.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Підручники та монографії

1. Гаврилюк Р. О., Пацурківський П. С. Медіація як цінність: монографія. — Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. — 466 с.
2. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія. — Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018.
3. Моріно Ж. Гуманістична медіація. Ще один погляд у майбутнє / пер. з фр. С. Дутчак. — [Б. м.] : Видавництво Ростислава Бурлаки, 2022. — 160 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / [Т. Білик, Р. Гаврилюк, Г. Гаро, І. Городиський та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. — Одеса : Екологія, 2019. — 456 с.

5. Зер Говард. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя / пер. з англ. М. Яковлева. — К. : Пульсари, 2004. — 224 с.

6. Фішер Р., Юрі В., Петтон Б. Шлях до ТАК. Як вести переговори, не здаючи позицій / пер. з англ. О. Митрофанова. — 2-ге вид. — Київ : Основи, 2023. — 220 с.

7. Глазл Ф. Конфлікт-менеджмент. Настільна книга керівника та консультанта / пер. з нім. К. Сидиропуло. — Київ : Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2020. — 528 с.

Навчальні посібники

1. Про медіацію: як вирішити конфлікт, не звертаючись до суду: збірка статей / [уклад. Г. Єрмоєнко]. — Київ : Український Центр Медіації [kmb], 2008. — 124 с.

https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/about_mediation_or_how_to_resolve_a_conflict_without_going_to_court/

2. Адвокат та медіація : посібник / [Г. Гаро, А. Зернова, Г. Єрмоєнко, Р. Коваль, С. Погоріла та ін.] ; упоряд.: М. Саєнко, В. Ситюк, Л. Романадзе. — Харків : Фактор-Медіа, 2022. — 112 с.

3. Юрі В. Домовлятися завжди. Як досягти мети, коли опонент налаштований вороже / пер. з англ. — Харків : Фабула, 2019. — 224 с.

4. Праніс К., Стюарт Б., Уедж М. Кола примирення. Від злочину до повернення в громаду / пер. з англ. — К. : Видавець Захарченко В.О., 2008. — 272 с.

5. Землянська В. В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України : посібник. — К. : Видавець Захарченко В.О., 2008.

6. Розенберг М. Мова життя. Ненасильницьке спілкування / пер. з англ. — Київ : Сварог, 2020. — 264 с.

Наукові публікації та статті

1. 5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння : збірка статей / [за заг. ред. І. Терещенко]. — К. : ВАІТЕ, 2019. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/3/6/448168.pdf>

Статті у фахових виданнях:

1. Біцай А. В. Моделі медіації у світі та перспективи для України // Право і суспільство. — 2013. — № 6. — С. 85–89.

2. Вознюк Н. Альтернативні способи вирішення господарсько-правових спорів // Юридична Україна. — 2013. — № 10. — С. 80–83.

3. Зайчук О. В. Медіація як процедура врегулювання спорів шляхом досягнення консенсусу // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2010. — № 9. — С. 158–161.

4. Зер Говард. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя / пер. з англ.

5. М. Яковлева. — К. : Унів. Вид-во «Пульсари», 2004. — 224 с.

6. Канішева К. М. Розвиток примирливих процедур у врегулюванні спорів, які виникають із шлюбно-сімейних правовідносин [Електронний ресурс] / К. М. Канішева // Право і безпека. — 2009. — № 2.

7. Кільдюшкіна О. О. Медіація як засіб захисту цивільних прав: сутність та переваги / О. О. Кільдюшкіна // Проблеми цивільного права та процесу : матеріали наук.-практ. конф., 22 травн. 2010 р. – Х., 2010. – С. 278–280.
8. Козирєва В. П. Медіація як альтернативний спосіб вирішення господарських спорів / В. П. Козирєва, А. П. Гаврилішин // Малий і середній бізнес(право, держава, економіка). – 2011. – № 1/2. – С. 122–128.
9. Малигіна К. Позасудове врегулювання спорів : огляд існуючих альтернатив / К. Малигіна // Юридична газета. – 2013. – 14 трав. (№ 19/20). – С. 40–41.
10. Медіація як демократичний та ефективний спосіб вирішення спорів: європейські норми і досвід та українська перспектива. Бюлетень Міністерства юстиції України : офіційне видання. 2010. №12 (грудень). С. 137-141
11. Наумик , А., Кондратова , Я., & Шевченко , С. (2024). Медіація в Україні: Сучасний науковий огляд. *UNIVERSUM*, (13), 79–82. <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1262/1275>
12. Проценко Д. Допустимість медіації в цивільних, господарських, адміністративних і трудових спорах / Д. Проценко // Юридичний журнал. – 2013. – № 6/7. – С. 102–107.
13. Резнікова В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів / В. Резнікова // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки. – К., 2012. – Вип. 90. – С. 10–15.
14. Слома, В. (2024). Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів. *Актуальні проблеми правознавства*, 4, 89–93. <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1748>
15. Спектор О. М. Історичні корені виникнення та етапи становлення системи альтернативного вирішення спорів / О. М. Спектор // Право і суспільство. – 2010.– № 4. – С. 102–107.
16. Подковенко Т. О. Медіація як один з альтернативних способів вирішення спорів та її вплив на правову культуру суспільства // Актуальні проблеми правознавства. – 2019. – Вип. 1 (17). – С. 11–16.
17. Притика Ю. Д. Зміст та класифікація принципів медіації // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 10. – С. 86–92.
18. Француз А.Й, & Марина Ю.Ю. (2023). Медіація, як сучасний спосіб вирішення конфліктів в умовах військового стану. *Legal Bulletin*, 64–72. <https://doi.org/10.31732/2708-33X-2023-07-64-72>
19. Шардакова А., Сорока С. (2024) Медіація як альтернативний метод вирішення конфліктів у кримінальних справах: світовий огляд. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: "Юридичні науки"*. Том 11, № 1(41), С. 376-381. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2024.41.376>
20. Шмаленко, Ю., Єнін, М., Мельник, Л.. Інституціоналізація медіації в Україні: ключові етапи, сучасний стан та перспективи. *Соціологічні студії*, 2(23), 6–17. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2023-02-11-11>
21. Шминдрук, О. Ф., Штепа, Д. В. Медіація як ефективний спосіб врегулювання сімейних спорів в Україні під час війни. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Право» (4(10)). pp. 276-285.

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-IX.
2. Кодекс етики медіатора (Національна асоціація медіаторів України) <https://namu.com.ua/ua/%20info/mediators/nseyenf-yekhyny-pyeekakhsua/>
3. Кодекс етики медіатора (УЦМ) <https://ukrmediation.com.ua/ua/pro-tsentr/kodeks-etyky-mediatora/2-kodeks-etyky-mediatora>

Публікації англійською мовою

1. Cole, S. R., & Spangler, A. (2023). Virtual mediation: The only door needed in the multi-door courthouse? *Stetson Law Review*, 52, 477–506.
2. Ebner, N., & Zeleznikow, J. (2023). No Sheriff in Town: The wild west of AI in Dispute Resolution. *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, 38(2).
1. Helsen, V. (2023). Development of the attitude toward mediation scale. *Conflict Resolution Quarterly*, 40(4), 447–465.
2. Marshall, T. (2024). Trauma-Informed Mediation: A Path to Healing and Resolution. *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers*, 37(1), 325–346.
3. Ringort, R., & Sela, A. (2024). An information flow model of online mediation: Jeopardizing privacy and autonomy in the shadow of innovation. *Cardozo Journal of Conflict Resolution*, 25(3), 443–490.
4. Tiamiyu, O., Schmitz, A., & Rule, C. (2023). Technology driven racial reconciliation: A practical guide for the use of technology in truth commissions. *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, 38(1), 59.